

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана
Огієнка

ПОДІЛЬСЬКІ ЧИТАННЯ
ДОСЛІДЖЕННЯ, ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ ТА
ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОТИЧНОГО ТА ЛАНДШАФТНОГО
РІЗНОМАНІТТЯ, ПРИРОДНИЧА ОСВІТА

ЗБІРНИК ЗА МАТЕРІАЛАМИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Кам'янець-Подільський
2024 р.

УДК 57+502/504+[37:5]](063)

ББК 28я431

П44

Рекомендовано рішенням вченої ради
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 11 від 28.11.2024 р.)

Редакційна колегія:

- Любінська Л.Г.** – д-р. біол. наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;
Казанішена Н.В., - канд. пед. наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;
Любінський О.І. - д-р. с-г. наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;
Матвєєв М.Д. - канд. біол. наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;
Міронова Н.Г. - д-р. с-г. наук, професор, Хмельницький національний університет;
Білецька Г.А. - д-р. пед. наук, професор, Хмельницький національний університет;
Касіяник І.П. – канд. геогр. наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка;
Колодій В.А. – канд. біол. наук, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

*Відповідальність за грамотність, академічну доброчесність,
достовірність фактів і покликань несуть автори наукових праць*

Подільські читання. Дослідження, охорона довкілля та збереження біотичного та ландшафтного різноманіття, природнича освіта: Збірник за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21-22 листопада 2024 р., Кам'янець-Подільський) / [за заг. ред. Н. В. Казанішеної]. [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 460 с.

Матеріали конференції презентують результати наукових досліджень науковців, педагогів та здобувачів вищої освіти Поділля. Присвячені проблемам дослідження, охорони довкілля, збереження біотичного та ландшафтного різноманіття, природничої освіти. Збірник наукових праць буде корисним науковцям, науково-педагогічним працівникам, здобувачам вищої освіти.

УДК 57+502/504+[37:5]](063)

ББК 28я431

П44

*Відповідальність за грамотність, академічну доброчесність,
достовірність фактів і покликань несуть автори статей*

© К-ПНУ імені Івана Огієнка, 2022

8. GBIF (Global Biodiversity Information Facility). *Echium russicum* J.F.Gmel.. Доступно за посиланням: <https://www.gbif.org/uk/species/7439817> (дата звернення: 19.11.2024).

9. Godlevska, O. V., Y. V. Petrushenko, V. M. Tyschenko, I. V. Zagorodniuk. 2005. Winter aggregations of bats in caves of Central Podillia (Ukraine). *Vestnik zoologii*, 39 (2): 37–45. [Ukrainian] Godlevska, O. V., M. A. Ghazali, V. M. Tyshchenko, M. V. Drebet, V. J. Martynjuk. 2011. Results of the winter bat census in two sites of the Central Podolia (Ukraine). *Vestnik zoologii*, 45 (1): 81–84.

10. Godlevska, L. V., M. A. Ghazali, V. M. Tyshchenko, M. V. Drebet, V. Ju. Martynjuk. 2011. Results of the winter bat census in two sites of the Central Podolia (Ukraine). *Vestnik zoologii*, 45 (1): 81–84. (PDF) Acoustic monitoring of bats: experience of organization in protected areas of Podillia. Available from: https://www.researchgate.net/publication/354233403_Acoustic_monitoring_of_bats_experience_of_organization_in_protected_areas_of_Podillia [accessed Nov 19 2024].

УДК 351.332:502 (477.84)

**КОМПОРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛІВ СТАЛОГО
РОЗВИТКУ КРЕМЕНЕЦЬКОЇ ТА ЧОРТКІВСЬКОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД**

І.Р. Кузик, М.М. Подтабачний

kuzyk@tnpu.edu.ua

*Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка,
м. Тернопіль, Україна*

Виходячи із попередньо проведених розрахунків вимірів сталого розвитку Кременецької і Чортківської територіальних громад (табл. 1), Кременецька громада має вищий загальний економічний індекс (0,7536), що вказує на сильніший потенціал економічного розвитку. Чортківська громада,

із загальним показником економічного індексу 0,3436, характеризується слабшою економічною складовою сталого розвитку. Щодо соціального індексу, то Кременецька ТГ має індекс соціального розвитку 0,1258. Високий показник у демографічному розвитку та рівні зайнятості, але низький – у сфері культури та охорони здоров'я. Чортківська громада характеризується дещо кращим соціальним індексом (0,2358), зокрема завдяки хорошему забезпеченню житлом та відносно кращій якості життя.

Таблиця 1

**Порівняння основних складових показників сталого розвитку
Кременецької і Чортківської територіальних громад**

Складова сталого розвитку	Кременецька громада	Чортківська громада
<i>Економічний вимір</i>	<i>0,7536</i>	<i>0,3436</i>
Базові потреби	0,7968	0,7968
Підприємницька діяльність	0,9897	0,9897
Ринок праці	0,2300	0,2300
Ринок землі	0,0000	0,0000
Інноваційно-інвестиційні можливості	0,0000	0,0000
<i>Соціальний вимір</i>	<i>0,1258</i>	<i>0,2358</i>
Розвиток людського потенціалу	0,3685	0,4185
Якість життя	0,1789	0,0239
<i>Екологічний вимір</i>	<i>0,3125</i>	<i>0,2125</i>
Екологічне навантаження	0,2125	0,5625

Екологічний вимір Кременецької ТГ має екологічний індекс 0,3125. Серед позитивних аспектів – високий рівень лісовкритих площ та природоохоронних територій, але низькі показники у сфері викидів забруднювальних речовин та управління відходами. Чортківська ТГ має нижчий екологічний індекс (0,2125), що свідчить про серйозні проблеми у сфері забруднення основних компонентів довкілля, утворення відходів та природоохоронному менеджменті.

Виходячи із результатів розрахунків індексів економічного, екологічного та соціального вимірів [2], можемо визначити загальний індекс сталого розвитку Кременецької та Чортківської територіальних громад, відповідно:

$$Isd = \sqrt{(Iek^2 + Ie^2 + Is^2)} = \sqrt{(0,7436^2 + 0,3125^2 + 0,1258^2)} = \sqrt{(0,5529 + 0,0976 + 0,0158)} = \sqrt{0,6663} = 0,816 - \text{Кременецької міської ТГ}$$

$$Isd = \sqrt{(Iek^2 + Ie^2 + Is^2)} = \sqrt{(0,3436^2 + 0,2125^2 + 0,2358^2)} = \sqrt{(0,1181 + 0,0451 + 0,0556)} = \sqrt{0,2188} = 0,468 - \text{Чортківської міської ТГ}$$

Звідси, ступінь гармонізації сталого розвитку:

$$G = \arccos((Iek + Ie + Is) / (\sqrt{3} \times Isd)) = \arccos((0,7436 + 0,3125 + 0,1258) / (\sqrt{3} \times 0,816)) = \arccos(1,2 / 1,4) = \arccos 0,8571 = 0,172 - \text{Кременецької міської ТГ}$$

$$G = \arccos((Iek + Ie + Is) / (\sqrt{3} \times Isd)) = \arccos((0,5436 + 0,3125 + 0,3358) / (\sqrt{3} \times 0,711)) = \arccos(1,2 / 1,23) = \arccos 0,9756 = 0,07 - \text{Чортківської міської ТГ}$$

Таким чином, аналіз параметрів сталого функціонування Кременецької та Чортківської територіальних громад дозволили оцінити потенціал трьох складових сталого розвитку досліджуваних територій (табл. 2).

Таблиця 2

Результати оцінки потенціалу сталого розвитку Кременецької і Чортківської територіальних громад

Адміністративна територія	Індекси			Загальний індекс, <i>Isd</i>	Ступінь гармонізації сталого розвитку
	<i>Iek</i>	<i>Ie</i>	<i>Is</i>		
Кременецька МТГ	0,7536	0,3125	0,1258	0,816	0,172
Чортківська МТГ	0,3436	0,2125	0,2358	0,468	0,07

Відповідно до одержаних результатів розрахунків, можна стверджувати, що ступінь гармонізації сталого розвитку Кременецької міської територіальної громади є вищим від ступеню гармонізації сталого розвитку Чортківської міської територіальної громади. Визначені загальний індекс та ступінь гармонізації сталого розвитку досліджуваних територіальних громад (табл. 2)

показав, що найбільше в обох громадах розвинута економічна сфера, практично на одному рівні знаходиться екологічна та соціальна сфери.

На основі вище проведених розрахунків, нами побудовано графік, на якому відображено ідеальну модель сталого розвитку територіальної громади і моделі збалансованого розвитку Кременецької і Чортківської громад (рис. 1). Як видно з рисунка модель стійкого розвитку Кременецької і Чортківської міських громад дещо відрізняється від ідеальної, пріоритетний розвиток має економічний вимір, дещо нижчі показники у соціального та екологічного вимірів.

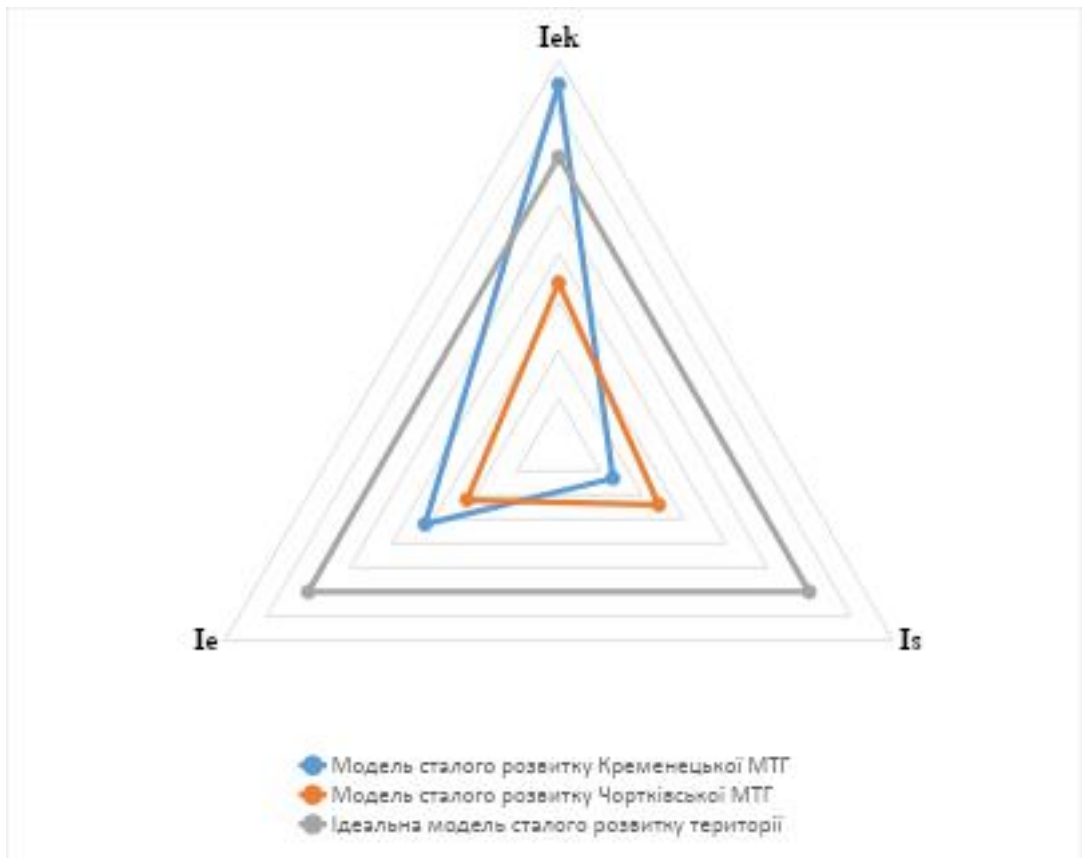

Рис. 1. Моделі сталого розвитку Кременецької і Чортківської міських територіальних громад

Отже, Кременецька територіальна громада має сильніший економічний потенціал у малому бізнесі та ринку праці, але потребує підвищення середнього рівня зарплат і розширення ринку послуг. Чортківська громада

відрізняється значними обсягами реалізованої продукції та активним житловим будівництвом, що підвищує її привабливість для нових мешканців та інвесторів. Проте, у громаді, варто підвищувати рівень зайнятості населення і підтримувати розвиток малого бізнесу. Обидві громади мають свої переваги та слабкі сторони, але можливості для покращення економічного клімату, підтримки малого бізнесу та розвитку інфраструктури є в кожній громаді зокрема та області загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверкина М.Ф. Індикатори діагностики забезпечення стійкого розвитку міст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2013. Вип. 23. С. 4-7.
2. Гопцій Д.О., Ковеленко М.Й. Оцінка сталого розвитку міст. *Теорія і практика державного управління*. 2011. Вип. 2 (33). С. 1-12.
3. Інвестиційний паспорт Кременецької міської територіальної громади.
URL:
<https://procedure.prozorro.sale/api/documents/public/baba21de435748bcbfb43c8ae5c82cf8>
4. Любинський О.І. Основні аспекти сталого розвитку сучасного міста. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія Екологія*. 2020. №5. С. 86-99.
5. Подтабачний М.М. Потенціали сталого розвитку Тернопільської міської територіальної громади. Матеріали звітної наукової конференції викладачів, аспірантів, магістрантів, студентів кафедри геоєкології та методики навчання екологічних дисциплін та НДЛ «Моделювання еколого-географічних систем». Тернопіль: ТНПУ, 2023. С. 105-108.
6. Tsaryk L., Yankovs'ka L., Tsaryk P., Novyts'ka S., Kuzyk I. (2020). Geoeological problems of decentralization (on Ternopol region materials). *Journal of Geology, Geography and Geoecology*, 29.(1), 196-205.